

Nr 43.

Av herr **Rylander m. fl.**, *angående inskränkning av makes förfoganderätt i fråga om försäkringsavtal, avseende makarnas eller endera makens liv.*

I gällande lagstiftning angående makars rättsförhållanden har man endast med stor försiktighet ansett sig böra inrymma ena maken en medbestämmanderätt i den andres förvaltning av sin egendom. Det har ansetts främst böra ske i fråga om dispositioner över fast egendom, som ju i åtskilliga hänseenden intager en särställning. I 6 kap. 4 § giftermålsbalken stadgas sålunda, att make ej må avhända sig eller med inteckning för gäld belasta fast egendom eller tomträtt, vari andra maken har giftorätt, utan utan att denne skriftligen med två vittnen samtycker därtill. Har make företagit sådan åtgärd utan erforderligt samtycke, är den ogill, om andra maken eller dennes förmyndare eller gode man inom viss tid väcker klander därå. Enligt stadganden i lagfartsförordningen, lagen om inskrivning av tomträtt och vattenfallsrätt samt fång till sådan rätt, inteckningsförordningen och lagen om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt må, om lagfart eller inskrivning av tomträtt sökes på grund av överlåtelse från annan eller inteckning sökes på grund av fastighetsägarens eller tomträttshavarens medgivande, ansökningen ej beviljas med mindre det upplyses, att överlåtaren respektive fastighetsägaren eller tomträttshavaren ej var gift, eller visas, att samtycke eller tillåtelse till överlåtelsen eller inteckningen givits eller att överlåtelsen eller inteckningsmedgivandet ändock är gällande. Vidare stadgas i fråga om lös egendom i 5 § i samma kapitel, att make ej må utan andra makens samtycke avhända sig eller pantsätta lösören, i vilka denne har giftorätt och vilka ingå i det för makarnas gemensamma begagnande avsedda bohaget eller utgöra andra makens nödiga arbetsredskap eller äro avsedda för barnens personliga bruk. Har make företagit sådan rättshandling utan erforderligt samtycke och var ej den, med vilken rättshandlingen ingicks, i god tro, är rättshandlingen ogill, om andra maken eller hans förmyndare eller gode man inom viss tid väcker klander därå.

Det finnes emellertid ett annat slag av lös egendom, som i fråga om den ena makens medbestämmanderätt i den andres förvaltning synes böra intaga en liknande särställning som den egendom, som ovan nämnts, nämligen den rätt en make kan äga på grund av avtal om livförsäkring.

Det är ett viktigt samhällsintresse, att den enskilde efter förmåga sörjer för sina efterlevandes och sin egen ekonomiska framtid. En av livförsäk-

ringsväsendets viktigaste uppgifter är att söka åstadkomma ett rationellt ordnande av familjeförsörjningen. Med nu gällande lagbestämmelser angående rätt att insätta förmånstagare och — vid den vanligaste formen av livförsäkring — utmättningsfrihet är det möjligt för en försäkringstagare att på ett gentemot dödsbodelägare och borgenärer bindande sätt i viss utsträckning tillförsäkra den, vars försörjning han vill trygga, frukterna av sin sparsamhet. Emellertid synes det icke vara tillräckligt väl sört för att den tillgång, en livförsäkring är avsedd att skapa, blir skyddad mot att tagas i anspråk för andra ändamål än det försörjningssyfte den är ägnad att tillgodose. Ur samhällets och de efterlevandes synpunkt kan ett sådant skydd behövas även mot åtgärder, som företagas av försäkringstagaren själv. Det har blivit alltmera vanligt, att försäkringstagare till borgenär överlåter sin rätt på grund av försäkringsavtalet eller använder försäkringsbrevet för pantsättning. Försäkringstagare, som är gift, kan vidtaga sådan åtgärd utan medgivande av sin make och utan hinder av att förmånstagare är insatt. Endast om försäkringstagaren gentemot förmånstagaren förbundet sig att låta förordnandet stå vid makt, något som torde vara mindre ofta förekommande, skall han anses hava utfäst sig att icke utan dennes samtycke vidtaga förfogande, som inskränker förmånstagarens rätt. Även i sistnämnda fall kan make såsom förmånstagare löpa risk för förlust, för den händelse överlåtelse eller pantsättning likväl sker och den, till vilken rätten på grund av livförsäkringen överlåtits eller pantsatts, var i god tro. Anledning synes föreligga att inrymma försäkringstagarens make medbestämmanderätt vid förfogande över den tillgång, ett avtal om livförsäkring utgör, särskilt som en livförsäkring, oavsett på vilken av makarnas liv den är tecknad, såsom medel för familjeförsörjningens ordnande i lika hög grad angår båda makarna och för det sparande, som förvärvande och vidmakthållande av en livförsäkring utgör, merendels erfordras medverkan av dem båda.

På grund av vad sålunda anförts få vi därför hemställa.

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring av nu gällande lagbestämmelser, att make icke kan utan andra makens samtycke förfoga över den rätt, försäkringsavtal avseende makarnas eller endera makens liv medför gentemot försäkringsgivaren.

Stockholm i januari 1945.

Olov Rylander.

Filip Kristensson.

Carl Björling.

Edvin Jacobsson.

Ruben Swedberg.

Gottfr. Fröderberg.

A. Danielsson.